

Razvijenost bankarskog sektora zemalja članica Europske unije

Krizmanić, Ena

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Economics in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:145:382317>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-13**

Repository / Repozitorij:

[EFOS REPOSITORY - Repository of the Faculty of Economics in Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Ekonomski fakultet u Osijeku

Preddiplomski studij *Financijski menadžment*

Ena Krizmanić

**RAZVIJENOST BANKARSKOG SEKTORA ZEMALJA
ČLANICA EUROPSKE UNIJE**

Završni rad

Osijek, 2020.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera

Ekonomski fakultet u Osijeku

Preddiplomski studij *Financijski menadžment*

Ena Krizmanić

**RAZVIJENOST BANKARSKOG SEKTORA ZEMALJA
ČLANICA EUROPSKE UNIJE**

Završni rad

Kolegij: Monetarna politika Europske unije

JMBAG: 0010221472

e-mail: ekrizmanic@efos.hr

Mentor: doc.dr.sc. Hrvoje Serdarušić

Osijek, 2020.

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek

Faculty of Economics

Undergraduate Study *Financial management*

Ena Krizmanić

**DEVELOPMENT OF THE BANKING SECTOR OF
EUROPEAN UNION MEMBER STATES**

Final paper

Osijek, 2020

IZJAVA

O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI, PRAVU PRIJENOSA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA, SUGLASNOSTI ZA OBJAVU U INSTITUCIJSKIM REPOZITORIJIMA I ISTOVJETNOSTI DIGITALNE I TISKANE VERZIJE RADA

1. Kojom izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je završni (navesti vrstu rada: završni / diplomski / specijalistički / doktorski) rad isključivo rezultat osobnoga rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu. Potvrđujem poštivanje nepovredivosti autorstva te točno citiranje radova drugih autora i referiranje na njih.
2. Kojom izjavljujem da je Ekonomski fakultet u Osijeku, bez naknade u vremenski i teritorijalno neograničenom opsegu, nositelj svih prava intelektualnoga vlasništva u odnosu na navedeni rad pod licencom *Creative Commons Imenovanje – Nekomercijalno – Dijeli pod istim uvjetima 3.0 Hrvatska*.
3. Kojom izjavljujem da sam suglasan/suglasna da se trajno pohrani i objavi moj rad u institucijskom digitalnom repozitoriju Ekonomskoga fakulteta u Osijeku, repozitoriju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15).
4. izjavljujem da sam autor/autorica predanog rada i da je sadržaj predane elektroničke datoteke u potpunosti istovjetan sa dovršenom tiskanom verzijom rada predanom u svrhu obrane istog.

Ime i prezime studenta/studentice: Ena Krizmanić

JMBAG: 0010221472

OIB: 41446922935

e-mail za kontakt: ena.krizmanic05@gmail.com

Naziv studija: Financijski menadžment

Naslov rada: Razvijenost bankarskog sektora zemalja članica Europske unije

Mentor/mentorica diplomskog rada: doc.dr.sc. Hrvoje Serdarušić

U Osijeku, 10. 09. 2020. godine

Potpis Ena Krizmanić

Razvijenost bankarskog sektora zemalja članica Europske unije

SAŽETAK

Bankarstvo je važna grana svake ekonomije, posebno ako se radi o velikoj ekonomiji kakva je Europska unija. Povijesno gledano, razvoj bankarstva usko je vezan uz pojavu novca. Financijski sustav svake države čine njezina valuta, platni sustav, financijska tržišta, financijske institucije kao i institucije koje nadziru njihov rad. U svom poslovanju banke se trebaju voditi načelima poslovnosti i urednog poslovanja, likvidnosti, rentabilnosti te sigurnosti i efikasnosti ulaganja pritom uvažavajući sve bankarske rizike. U većini zemalja bankarski sektor kontroliran je od strane središnje banke. Tako i Europska središnja banka brine za bankarski sektor eurozone, dok je stabilnost bankarskog sustava ostalih europskih zemalja u domeni njihovih središnjih banaka. Također je važna zadaća središnjih banaka provođenje monetarne politike kojom se kontrolira novčana masa u ekonomiji. U radu se istražuje i analizira razvijenost zemalja članica Europske unije na temelju sljedećih makroekonomskih varijabli: bruto domaći proizvod (BDP), stopa inflacije i stopa nezaposlenosti, kao i razvijenost bankarskog sektora svake pojedine države članice mjerena brojem i ukupnom imovinom banaka te brojem zaposlenih u bankama u razdoblju od 2014. do 2018. godine.

Ključne riječi: bankarski sektor, Europska unija, razvijenost

Development of the banking sector of the European union member states

ABSTRACT

Banking is an important branch of any economy, especially if it is a large economy such as the European Union. Historically, the development of banking has been closely linked to the emergence of money. The financial system of each country consists of its currency, payment system, financial markets, financial institutions as well as institutions that supervise their work. In their operations, banks should be guided by the principles of business and orderly operations, liquidity, profitability and security and efficiency of investments, while respecting all banking

risks. In most countries, the banking sector is controlled by the central bank. Thus, the European Central Bank takes care of the banking sector of the euro area, while the stability of the banking system of other European countries is in the domain of their central banks. It is also an important task of central banks to implement monetary policy that controls the money supply in the economy. The paper examines and analyzes the development of European union member states based on the following macroeconomic variables: gross domestic product (GDP), inflation rate and unemployment rate, as well as the development of the banking sector of each Member State measured by the number and total assets of banks and the number of bank employees in 2014 until 2018.

Keywords: banking sector, European Union, development

POPIS KORIŠTENIH KRATICA

AT – Austrija
BDP – bruto domaći proizvod
BE – Belgija
BG – Bugarska
CY – Cipar
CZ – Češka
DE – Njemačka
DK – Danska
EE – Estonija
ES – Španjolska
ESB – Europska središnja banka
ESSB – Europski sustav središnjih banaka
FI – Finska
FR – Francuska
GB – Velika Britanija
GR – Grčka
HR – Hrvatska
HU – Mađarska
IE – Irska
IT – Italija
LT – Litva
LU – Luksemburg
LV – Latvija
mil. – milijun
mlrd. - milijarda
MT – Malta
NL – Nizozemska
PL – Poljska
PT – Portugal
RO – Rumunjska
SE – Švedska
SI – Slovenija
SK – Slovačka

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. POVIJESNI RAZVOJ BANKARSTVA	3
2.1. Bankarstvo starih civilizacija	3
2.2. Razvoj bankarskog poslovanja u Europi	3
3. BANKARSKI POSLOVI, NAČELA I RIZICI	5
3.1. Bankarski poslovi	5
3.1.1. Aktivni bankarski poslovi.....	5
3.1.2. Pasivni bankarski poslovi.....	6
3.1.3. Neutralni bankarski poslovi.....	6
3.1.4. Vlastiti bankarski poslovi.....	7
3.2. Načela bankarskog poslovanja	7
3.2.1. Načelo poslovnosti i urednog poslovanja.....	7
3.2.2. Načelo rentabilnosti.....	8
3.2.3. Načelo likvidnosti.....	8
3.2.4. Načelo sigurnosti i efikasnosti ulaganja.....	8
3.3. Rizici bankarskog poslovanja	9
4. MONETARNA POLITIKA EUROPSKE SREDIŠNJE BANKE	11
4.1. Ciljevi monetarne politike	11
4.2. Instrumenti monetarne politike	12
5. ANALIZA BANKARSKOG SEKTORA ZEMALJA ČLANICA EUROPSKE UNIJE U RAZDOBLJU OD 2014. DO 2018. GODINE	14
5.1. Temeljni makroekonomski pokazatelji	14
5.1.1. Visina BDP-a u razdoblju analize.....	14
5.1.2. Kretanje stope inflacije u istraživanom razdoblju.....	16
5.1.3. Nezaposlenost u promatranom razdoblju.....	18
5.2. Broj banaka u navedenom razdoblju	20
5.3. Ukupna imovina banaka u analiziranom razdoblju	24
5.4. Kretanje broja zaposlenih u bankama tijekom razdoblja analize	29
6. ZAKLJUČAK	34
POPIS LITERATURE	35

POPIS TABLICA.....	38
POPIS GRAFIKONA.....	39

1. UVOD

Europska unija predstavlja jedinstvenu gospodarsku i političku uniju i danas broji 27 članica koje se prostiru na gotovo 4,5 milijuna četvornih kilometara. Površinom najveća država članica jest Francuska, dok se na začelju nalazi Malta. Prema broju stanovnika smješta se na treće mjesto na svijetu sa svojih 446 milijuna stanovnika, iza Kine i Indije. Zbog svoje veličine te ekonomske snage i stabilnosti ubraja se u najvažnija gospodarstva svijeta. Visina bruto domaćeg proizvoda (BDP-a) Europske unije 2019. godine iznosila je 16,5 bilijuna eura što ju smješta na drugo mjesto u udjelu ukupnog svjetskog BDP-a, odmah iza Sjedinjenih Američkih Država. S obzirom da generira gotovo četvrtinu svjetskog BDP-a može se zaključiti kako je riječ o gospodarski vrlo razvijenom i važnom području.

Predmet istraživanja ovog završnog rada jest analiza razvijenosti bankarskog sektora zemalja članica Europske unije s obzirom na broj banaka koje se u njima nalaze, broj zaposlenih te ukupnu imovinu banaka.

U sklopu ovog završnog rada postavljen je jedan cilj, a to je utvrditi povezanost razvijenosti zemalja Europske unije s razvijenošću njihovog bankarskog sektora.

U skladu s predmetom i ciljem istraživanja postavljena je hipoteza: „Postoji povezanost između razvijenosti zemalja Europske unije mjerene BDP-om i razvijenosti njihovog bankarskog sektora mjerene ukupnom imovinom banaka.“

Znanstvene metode koje će se koristiti prilikom izrade ovog završnoga rada jesu: povijesna metoda, metoda kompilacije, deskriptivna metoda kojom će biti objašnjeni bankarski poslovi, kao i neki temeljni makroekonomski pojmovi poput BDP-a, stope inflacije i stope nezaposlenosti; metoda komparacije pomoću koje će se usporediti razvijenost bankarskog sektora između zemalja članica Europske unije, te induktivna metoda temeljem koje će se od pojedinačnih činjenica doći do općeg zaključka.

Ovaj završni rad podijeljen je u šest cjelina. U uvodnom dijelu dan je kratak pregled i uvid u to što Europska unija zapravo jest, dani su podaci o njezinoj veličini, broju stanovnika i poziciji u odnosu na svjetsku ekonomiju. U drugom poglavlju prikazan je razvoj bankarskog poslovanja od pojave prvih civilizacija, te kako dolazi do razvoja bankarstva u Europi. U trećem dijelu objašnjeni su bankarski poslovi, te načela i rizici s kojima se banke susreću u svom poslovanju. Četvrto poglavlje govori o monetarnoj politici koju za europodručje

provodi Europska središnja banka, dok se u petom poglavlju prikazuju rezultati analize razvijenosti bankarskog sektora Europske unije kroz grafikone i tablice te popratna objašnjenja. Nakon ove cjeline slijede zaključak te popis grafikona i tablica.

2. POVIJESNI RAZVOJ BANKARSTVA

Govoreći o bankarstvu kao važnoj grani svake ekonomije, najprije je potrebno reći ponešto o njegovim začetcima. Važno je naglasiti odakle je poteklo, kako se razvijalo tijekom povijesti i koje su bile njegove funkcije.

2.1. Bankarstvo starih civilizacija

Sama bankarska djelatnost vezana je uz pojavu novca. Najraniji oblici bankarskog poslovanja vezani su za Srednju Aziju i sežu u daleko 35. stoljeće prije Krista kada su sumeranski svećenici kao tada najobrazovaniji sloj društva počeli obavljati prve bankarske dužnosti. U to vrijeme kao depoziti koristili su se prvenstveno plemeniti metali, ali i koža, stoka i poljoprivredni proizvodi. Kasnije, u 18. stoljeću pr. Kr. zabilježena je pojava i prvih bankarskih poslova u Babilonu gdje dolazi do bankarskih transakcija u obliku pozajmljivanja novca uz kamate. Bankarsko poslovanje proširilo se i na staru Grčku o čemu se navodi sljedeće: Bankarstvo u Grčkoj postaje raznovrsnijim i složenijim nego u ranijim društvima. Grčki hramovi provodili su razne financijske transakcije: davali su zajmove, primali depozite, obavljali razmjenu kovanica i testirali težinu i čistoću kovanica. Svakodnevne novčane transakcije i probleme vezane za zamjenu novca zbog velikoga broja izdavatelja novca, njegovo čuvanje te smanjivanje rizika od otuđenja, u helenističkom svijetu rezultira pojavom banaka čiji su osnovni poslovi zamjena novca (mjenjački poslovi), primanje depozita i davanje kredita (Gregurek i Vidaković, 2011:26). Nadalje, bankarstvo se pojavilo i u Egiptu gdje su se kao oblik novca koristili plemeniti metali i žito, a državni su silosi predstavljali banke. Glavne karakteristike bankarskog poslovanja u Antičkom Rimu bile su obračunavanje kamata na zajmove i depozite, kao i regulacija tadašnjih financijskih ustanova, te se može zaključiti kako je bankarstvo starih Rimljana bilo puno naprednije i složenije u odnosu na ranije civilizacije.

2.2. Razvoj bankarskog poslovanja u Europi

Riječ banka potječe od talijanske riječi „banco“ i označava klupu. Prvi puta se riječ banka spominje u srednjem vijeku na sjeveru Italije gdje su tadašnji bankari obavljali pretežito mjenjačke poslove. Prvi takvi poslovi zabilježeni su već u 12. stoljeću u Genovi. Budući da se

pozajmljivanje novca uz kamate smatralo grijehom, odnosno suprotstavljalo se kršćanskom učenju, prvi krediti bili su beskametni. U prvoj polovici 14. stoljeća otvorena je prva banka modernog tipa, Banca di Genova. Početkom 15. stoljeća otvorena je banka Casa di San Giorgio, a najistaknutija bankarska obitelj u to vrijeme bila je obitelj Medici. Papa Leon X. koji je i sam pripadao ovoj bankarskoj dinastiji u 16. je stoljeću konačno dopustio naplaćivanje kamate na dane zajmove. Tada je osnovana i prva državna banka, Banco del Piazza di Rialto čije su zadaće uključivale čuvanje depozita trgovaca, kao i davanje zajmova, poglavito državnim vlastima. Banke ovakvog tipa razvile su se nešto kasnije, u 17. stoljeću i u Amsterdamu, Hamburgu i Nürnbergu. Sedamnaesto stoljeće obilježeno je i uvođenjem banknota od strane Švedske državne banke i Engleske središnje banke. Tijekom 18. stoljeća Engleska središnja banka postupno je počela obavljati poslove koji se pripisuju današnjim središnjim bankama, poput emisije novca i trgovanja državnim obveznicama. Nacionalne banke u Habsburškoj Monarhiji i Njemačkoj osnovane su tijekom 19. stoljeća. Glavna karakteristika bankarske djelatnosti 20. stoljeća jest pojava samoposlužnog bankarstva. Samoposlužno bankarstvo uključuje nova tehnološka rješenja koja korisnicima omogućuju olakšano obavljanje novčanih transakcija. Tako su primjerice krajem šezdesetih godina prošloga stoljeća uvedeni prvi bankomati, a tijekom devedesetih godina počinje se razvijati online bankarstvo, koje se u današnje vrijeme sve više koristi.

3. BANKARSKI POSLOVI, NAČELA I RIZICI

Banka je institucija koja se bavi prikupljanjem sredstava, plasiranjem sredstava te pružanjem financijskih usluga. Banka je definirana kao institucija, a ne kao financijska institucija jer banke danas nisu samo ograničene na financijsko poslovanje nego su proširile svoje usluge i izvan klasičnih okvira (Gregurek i Vidaković, 2011:10).

U bankarskom sektoru banke je moguće podijeliti na središnje i poslovne. Središnje banke odgovorne su za emisiju novca, provođenje monetarne i devizne politike zemlje, superviziju poslovnih banaka, brinu o platnoj bilanci i internacionalnoj likvidnosti zemlje, reguliraju novčani optjecaj i emisiju kredita. Poslovne banke pretežito se bave prikupljanjem kapitala i štednje usmjeravajući ih u kratkoročne plasmane. Na financijskom tržištu predstavljaju financijske posrednike između onih koji imaju višak sredstava prikupljajući ta sredstva te ih plasiraju građanima ili poduzećima kojima sredstva trebaju. Banke se u svom poslovanju vode određenim načelima i uvažavaju sve bankarske rizike o čemu će biti riječi u nastavku.

3.1. Bankarski poslovi

Bankarske poslove moguće je podijeliti prema načelima funkcionalnosti, ročnosti te prema bilančno – analitičkom načelu. Upravo je podjela na temelju bilančno – analitičkog kriterija najčešća, a uključuje podjelu bankarskih poslova na aktivne, pasivne, vlastite i neutralne.

3.1.1. Aktivni bankarski poslovi

Aktivni bankarski poslovi smatraju se jednim od najstarijih bankarskih poslova. Uz pasivne bankarske poslove čine glavninu bankarskog poslovanja. Aktivni bankarski poslovi podrazumijevaju kreditne poslove. Ovdje se banka nalazi u ulozi vjerovnika na način da pozajmljuje novac korisnicima kredita, dužnicima, od kojih naplaćuje kamatu kao naknadu za korištenje njezinih sredstava. Uobičajena je podjela kreditnih poslova prema trajanju. Tako postoji kratkoročno, srednjoročno i dugoročno kreditiranje. Trajanje kredita i rizičnost kredita za banku su proporcionalni. Što je duži rok trajanja kredita to postoji veća mogućnost da klijent u jednom trenutku neće više biti sposoban vraćati kredit. Zato dugoročni krediti moraju imati stabilne elemente osiguranja kako bi banka mogla osigurati adekvatnu kvalitetu aktive. (Gregurek i Vidaković, 2011:175)

Kratkoročni aktivni bankarski poslovi odnose se na financiranje koje u pravilu traje do godine dana. Ovdje se ubrajaju avalni, rambursni, lombardni, eskontni, akceptni i kontokorentni krediti. Srednjoročnim kreditiranjem smatraju se oni krediti koji se odobravaju na rok od 1 do 5 godina. Karakteristika je srednjoročnih kredita da za razliku od kratkoročnih zahtijevaju nešto kompleksnije elemente osiguranja. Dugoročni aktivni bankarski poslovi predstavljaju kreditiranje koje traje duže od 5 godina, a odnose se na financiranje većih investicijskih projekata ili financiranje kupnje dugotrajne imovine.

3.1.2. Pasivni bankarski poslovi

Pasivni bankarski poslovi kao i aktivni vežu se uz same početke bankarstva. Kod pasivnih bankarskih poslova banka se javlja kao dužnik, dok njezini klijenti predstavljaju vjerovnike. Dakle, ovim poslovima banka prikuplja financijska sredstva koja ima obvezu vratiti. Također ih je moguće podijeliti na kratkoročne i dugoročne. Među najznačajnijim su kratkoročnim pasivnim bankarskim poslovima emisija novca, primanje depozita, zaduživanje kod drugih banaka, izdavanje kratkoročnih vrijednosnih papira, te ostali kratkoročni bankarski poslovi, dok dugoročni pasivni bankarski poslovi uključuju dugoročne depozite, emisiju dugoročnih vlasničkih vrijednosnica, kao i dugoročne kredite u zemlji i inozemstvu.

3.1.3. Neutralni bankarski poslovi

Neutralni bankarski poslovi predstavljaju onu vrstu bankarskih poslova kod kojih se banka ne pojavljuje niti u ulozi vjerovnika, niti u ulozi dužnika. Obuhvaćaju skupnu poslova u kojima se banka javlja kao posrednik, odnosno koje obavlja u svoje ime, ali za tuđi račun. Obavljajući ove poslove banka ne obračunava kamatu, nego za obavljene posao klijentima naplaćuje proviziju. Posrednički poslovi naročito dolaze do izražaja kroz:

- posredovanje u platnom prometu;
- upravljanje vrijednostima (depo poslovi);
- kupovanje i prodaju vrijednosnica, deviza, valuta i dragocjenih kovina za tuđi račun;
- preuzimanje jamstva i posredovanje kod izdavanja vrijednosnica; i
- otvaranje akreditiva i izdavanje kreditnih pisama (Božina, 2008:251).

3.1.4. Vlastiti bankarski poslovi

Banka prikuplja sredstva, ali ne plasira sva sredstva klijentima. Jedan dio sredstava banka zadržava i sama se njima koristi. Takvi poslovi ulaze u kategoriju vlastitih bankarskih poslova (Gregurek i Vidaković, 2011:217).

Za razliku od neutralnih bankarskih poslova gdje banka djeluje kao posrednik, te za obavljeni posao ostvaruje proviziju, kod vlastitih bankarskih poslova banka obavlja poslove isključivo u svoje ime i za svoj račun s ciljem ostvarivanja profita, a prema profesoru Katunariću (1988.) uključuju arbitražne poslove, burzovne špekulacije, osnivanje industrijskih poduzeća ili sudjelovanje u dioničarskim društvima.

3.2. Načela bankarskog poslovanja

Bankarstvo je složena djelatnost koja ima veliki utjecaj na stabilnost suvremenih gospodarstava. Kako bi bankarski posao bio što učinkovitiji banke se moraju pridržavati određenih principa ili načela. Ta načela podrazumijevaju osnovna pravila koja određuju poslovanje banke. Tako će u nastavku biti riječi o načelu poslovnosti i urednog poslovanja, načelu rentabilnosti, načelu likvidnosti te načelu sigurnosti i efikasnosti ulaganja.

3.2.1. Načelo poslovnosti i urednog poslovanja

Jedno od temeljnih načela bankarskog poslovanja koje pridonosi uspješnom poslovanju banke svakako je načelo poslovnosti i urednog poslovanja. Od iznimne je važnosti za poslovanje i opstanak banke povjerenje njezinih klijenata da banka racionalno i odgovorno raspolaže njihovim sredstvima. Uredno poslovanje pretpostavlja poslovnost, stručnost i profesionalnost bankarskog osoblja u obavljanju bankarske djelatnosti. Autori Gregurek i Vidaković (2011.) smatraju kako je u poslovanju s klijentima nedopustivo bilo kakvo subjektivno raspolaganje sredstvima, lažno informiranje, lažno predstavljanje i nedostatak transparentnosti. Poštivanjem ovog načela postiže se između banke i njezinih klijenata povjerenje i partnerski odnos.

3.2.2. Načelo rentabilnosti

Cilj svakog poslovnog subjekta jest ostvariti rentabilno poslovanje. Tako su i suvremene banke usmjerene na ostvarivanje profita. U današnje vrijeme glavni cilj poslovanja banaka više nije maksimalan profit, već profit koji će omogućiti i osigurati stabilnost, kratkoročnu i dugoročnu. Profit je moguće ostvariti na razlici kamata koje banka naplaćuje za plasirana sredstva i onih koje plaća za sredstva koja je sama posudila od drugih banaka, kao i obavljanjem različitih bankarskih poslova.

3.2.3. Načelo likvidnosti

Likvidnost se odnosi na sposobnost gospodarskog subjekta da može u bilo kojem trenutku podmiriti sve svoje dospjele novčane obveze u cijelosti. Autori Srb i Matić (2003.) smatraju kako se pod likvidnom bankom podrazumijeva banka koja može podmiriti sve svoje dospjele novčane obveze u cijelosti, ali i staviti u tečaj odobrene kredite, te mora o dospijeću izvršiti sve svoje obveze po izdanim garancijama, akreditivima i drugim instrumentima plaćanja. Održavanje likvidnosti, njezino planiranje te uspješnost nošenja banke s mogućim promjenama u likvidnosti znak su uspješnog poslovanja banke.

3.2.4. Načelo sigurnosti i efikasnosti ulaganja

Kao što je već ranije rečeno, banke na financijskom tržištu predstavljaju poveznicu između onih koji imaju višak novca i onih kojima novac treba. Kako banka plasira veliku količinu sredstava, važno je da osigura njihov povrat. Načelo sigurnosti očituje se kroz dvije dimenzije: bonitet klijenta te osiguranje pokrića i njegova adekvatnost. Bonitet klijenta obuhvaća određene pokazatelje njegove kreditne sposobnosti, primjerice kreditni rejting, likvidnost, rentabilnost poslovanja klijenta, tržišnu prihvaćenost proizvoda i usluga i sl. Kada se govori o pokriću, suvremeno bankarstvo poznaje dva tipa pokrića, a to su realno pokriće i partnerski odnos između banke i klijenta. Načelo efikasnosti ulaganja podrazumijeva aktivnost bankarskih plasmana koja za cilj ima stvaranje optimalnih financijskih rezultata banke.

3.3. Rizici bankarskog poslovanja

Rizici predstavljaju neizostavan dio svakodnevnog života, kako privatnog, tako i poslovnog. Banke su zbog specifičnosti svog poslovanja izložene brojnim rizicima koji predstavljaju prepreku u obavljanju svakodnevnih bankarskih poslova, stoga ne čudi što im se danas pridaje veliki značaj. Autori Greuning i Brajović Bratanović (2006.) smatraju kako se bankovni rizici mogu razvrstati u četiri osnovne kategorije, a to su: financijski rizici, operativni rizici, poslovni rizici i rizik događaja. Hrvatski zakonski propisi poznaju čitav spektar rizika, točnije njih 32, ali su radi jednostavnosti pisanja ovog završnog rada pojašnjeni samo oni najznačajniji.

Kreditni rizik predstavlja onu vrstu rizika do koje dolazi kada dužnik ne ispuní novčanu obvezu prema kreditnoj instituciji. Dakle, javlja se u slučaju kada se uložena, odnosno pozajmljena sredstva banci ne vraćaju pravodobno ili u potpunosti, što će dovesti banku do financijskih gubitaka. Iz ovog se razloga banke posvećuju analizi kreditne sposobnosti svojih klijenata.

Kamatni rizik jest rizik gubitka koji proizlazi iz mogućih promjena kamatnih stopa, a kojemu se banka izlaže posredovanjem na financijskom tržištu. Banka se suočava s ovim rizikom prilikom transformacije kratkoročno pribavljenih sredstava u dugoročne plasmane. Banka može povećati izloženost kamatnom riziku na način da prilagodi strukturu svoje bilance te tako ostvariti veće prihode u odnosu na uobičajeno posredovanje. Neodgovarajuće upravljanje kamatnim rizikom dovodi do gubitka zarade banke, što će ju posljedično odvesti u propast.

Valutni rizik označava rizik gubitka koji proizlazi iz promjene tečaja valute. Javlja se prilikom ugovaranja kredita koji je denominiran u stranoj valuti ili kod kredita s tzv. valutnom klauzulom. Tako promjenom tečaja valute u kojoj je kredit ugovoren dolazi do povećanja ili smanjenja mjesečnog anuiteta ili rate kredita. Ugovaranjem kredita u domaćoj valuti izbjegava se valutni rizik.

Najznačajniji rizik za banku svakako je rizik likvidnosti. To je rizik gubitka koji proizlazi iz nemogućnosti banke da podmiri svoje novčane obveze po dospeljeću. Problemi s likvidnošću mogu se pojaviti i na strani aktive i na strani pasive. Na strani aktive banke trebaju brinuti o razini rezervi likvidnosti, utrživosti rezervi likvidnosti (koja je u zemljama poput RH relativno niska), naplativosti potraživanja u ugovorenim rokovima dospeljeća (što prije svega ovisi o kreditnom riziku) i sl. Na strani pasive banke brinu prije svega o strukturi depozita (gdje naravno preferiraju dugoročne depozite), o strukturi deponenata (gdje uvijek preferiraju veći broj manjih deponenata tj. manju koncentraciju deponenata), o udjelu depozita financijskih

institucija, o visini vlastitih sredstava vlasnika i sl. (<https://arhivanalitika.hr/blog/rizik-likvidnosti-u-bankama-osnovni-pojmovi-i-pregled-izazova/>, 6.8.2020.)

Operativni rizik je rizik gubitka zbog neadekvatnih unutarnjih postupaka ili propusta, zbog ljudskih pogrešaka i pogrešaka u sustavu te zbog vanjskih događaja. Operativni rizik kontrolira se strogim razdjeljivanjem funkcija i odgovornosti, točno propisanim metodologijama i procedurama te redovitim unutarnjim i vanjskim revizijama. (<https://www.hnb.hr/temeljne-funkcije/medunarodne-pricuve/rizici>, 6.8.2020.)

4. MONETARNA POLITIKA EUROPSKE SREDIŠNJE BANKE

Monetarna politika, dio je ekonomske politike kojom središnja banka regulira ukupnu ponudu novca radi postizanja određenih ciljeva (stabilnost cijena, osiguranje pune zaposlenosti, i gospodarskog rasta, stabilnost deviznog tečaja i dr.) (<https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=68229>, 5.9.2020). Dok monetarnu politiku za eurozonu provodi Europska središnja banka, u ostalim je državama Europske unije ta funkcija u domeni njihovih središnjih banaka. Važnost monetarne politike proizlazi iz činjenice da se upravo njome reguliraju cijena i količina novca u ekonomiji, njegov optjecaj, kamatne stope i sl. Razlikuju se dvije vrste monetarne politike: ekspanzivna i restriktivna. Ekspanzivna je monetarna politika ona čija provedba rezultira povećanjem ponude novca, investicijskih aktivnosti, rastom zaposlenosti i BDP-a te smanjenjem kamatnih stopa. O restriktivnoj je monetarnoj politici riječ kada dolazi do suprotnih učinaka od prethodno navedenih. Dakle, ona za posljedicu ima smanjenje ponude novca, investicija, pad zaposlenosti i BDP-a te povećanje kamatnih stopa.

4.1. Ciljevi monetarne politike

Bilo da je riječ o ekspanzivnoj ili restriktivnoj monetarnoj politici, Europska središnja banka (ESB) ima uvijek iste ciljeve. Primarni je cilj ESB-a provođenjem monetarne politike očuvati stabilnost cijena, što je definirano Ugovorom o funkcioniranju Europske unije. Glavni je cilj Europskog sustava središnjih banaka (dalje u tekstu „ESSB“) održati stabilnost cijena. Ne dovodeći u pitanje cilj stabilnosti cijena, ESSB podržava opće ekonomske politike u Uniji kako bi doprinio ostvarivanju ciljeva Unije utvrđenih člankom 3. Ugovora o Europskoj uniji. (...) (https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:9e8d52e1-2c70-11e6-b497-01aa75ed71a1.0011.01/DOC_3&format=PDF, 26.7.2020.)

Stabilnost cijena znači da ne bi smjelo doći do značajnog rasta cijena, što se naziva inflacija, kao i da je potrebno izbjegavati duža razdoblja u kojima cijene padaju, deflaciju jer će se duga razdoblja ovih dviju pojava negativno odraziti na gospodarstvo. Primjerice, ukoliko se cijene mnogih proizvoda i usluga znatno povise, dolazi do gubitka kupovne moći, odnosno svojim novcem građani mogu kupiti manje proizvoda nego prije. S obzirom da se vrijednost valute smanjuje, stanovništvo bi moglo izgubiti povjerenje u takvu valutu, što se svakako smatra jednom od negativnih posljedica prekomjerne inflacije. S druge strane, ni kontinuirani pad

cijena nije dobar znak. Na primjer, ako dođe do općeg pada cijena proizvoda, ekonomski subjekti će odgađati kupnju očekujući da će cijene tih proizvoda s vremenom još više pasti. Posljedično, poduzeća će upasti u tešku situaciju jer neće moći prodati svoje proizvode. Javit će se potreba za smanjivanjem troškova, što u pravilu znači otpuštanje radnika. Tako dolazi do porasta nezaposlenosti, a samim time i usporavanja gospodarskog rasta. Zbog toga je Europska središnja banka uvela strategiju „ciljanja inflacije“ što znači održati inflaciju ispod, ali blizu 2 % na srednji rok. Postizanjem ovoga cilja, monetarna politika pridonosi stvaranju pozitivnog gospodarskog okruženja, visoke razine zaposlenosti, te stabilnosti financijskih tržišta, što se smatra indirektnim ciljevima monetarne politike.

4.2. Instrumenti monetarne politike

Kako bi Europska središnja banka mogla uspješno provoditi monetarnu politiku, koristi čitav niz instrumenata. Glavni instrumenti provedbe monetarne politike za europodručje jesu operacije na otvorenom tržištu, stalno raspoložive mogućnosti te držanje minimalnih pričuva.

U operacije na otvorenom tržištu ubrajaju se glavne operacije refinanciranja čija je svrha usmjeravanje kratkoročnih kamatnih stopa i upravljanje likvidnošću; dugoročnije operacije refinanciranja koje se odnose na tromjesečne operacije puštanja likvidnosti u eurima; operacije fine prilagodbe koje služe za reguliranje iznenadnih oscilacija likvidnosti; strukturne operacije čijom se primjenom prilagođava strukturni položaj Eurosustava u odnosu na financijski sektor.

Stalno raspoložive mogućnosti omogućavaju puštanje odnosno povlačenje likvidnosti s prekonoćnim dospijecem. Kreditnim institucijama na raspolaganju su dvije vrste stalno raspoloživih mogućnosti: posuđivanje sredstava od središnje banke putem prekonoćnog kredita ili deponiranje sredstava kod središnje banke uz prekonoćno dospijecé.

Obvezna odnosno minimalna pričuva podrazumijeva određeni postotak sredstava koji kreditne institucije zemalja eurozone moraju držati na računu kod Europske središnje banke, a kreditne institucije zemalja izvan eurozone na računu središnje banke zemlje u kojoj se nalaze. Svrha držanja minimalnih pričuva ogleda se u stabilizaciji kratkoročne kamatne stope na tržištu, odnosno regulaciji likvidnosti u bankarskom sektoru. Povećavanjem stope obvezne pričuve povlači se novac iz optjecaja, dok smanjivanjem ove stope Europska središnja banka provodi emisiju primarnog novca, tj. povećava likvidnost bankarskog sustava.

Kao odgovor na financijsku krizu Europska središnja banka promijenila je i svoju komunikacijsku strategiju pruživši smjernice buduće politike ESB-a u pogledu kamatnih stopa koja ovisi o prognozama stabilnosti cijena, a poduzela je i niz nestandardnih mjera monetarne politike. Te mjere uključuju kupnju vrijednosnih papira i državnih obveznica na sekundarnom tržištu s ciljem očuvanja stabilnosti cijena i učinkovitosti transmisijskog mehanizma monetarne politike. (<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hr/sheet/86/europska-monetarna-politika>, 26.7.2020.)

5. ANALIZA BANKARSKOG SEKTORA ZEMALJA ČLANICA EUROPSKE UNIJE U RAZDOBLJU OD 2014. DO 2018. GODINE

Kao što je već ranije rečeno, Europska unija generira gotovo četvrtinu svjetskog BDP-a, te zbog toga zauzima važno mjesto u svjetskoj ekonomiji. Kako je riječ o gospodarski vrlo razvijenom području, očekuje se da veliki doprinos njegovoj razvijenosti daje i bankarski sektor. U ovome poglavlju analiziran je bankarski sektor zemalja koje pripadaju Europskoj uniji, podijeljen na zemlje eurozone i one koje eurozoni ne pripadaju jer još uvijek kao službenu valutu nisu uvele euro. Izvori podataka korišteni prilikom analize bile su internetske stranice Europske bankovne federacije, statističkog ureda Europske unije (Eurostat) i Međunarodnog monetarnog fonda, a vremenski obuhvat analize uključivao je razdoblje od pet godina, od 2014. do 2018. godine.

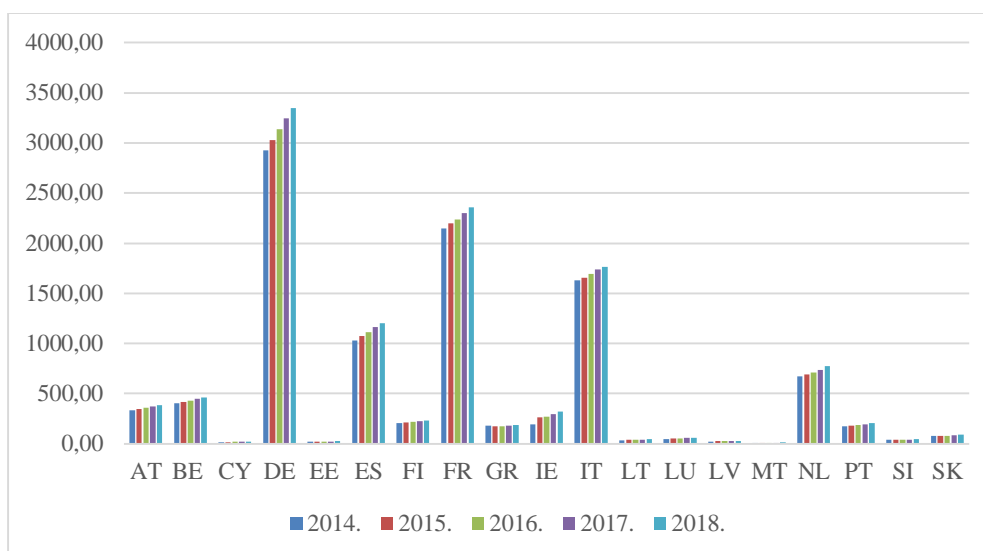
5.1. Temeljni makroekonomski pojmovi

Kada se govori o makroekonomiji, mnogima na pamet padnu asocijacije poput BDP-a, inflacije, stope nezaposlenosti, izvoza, uvoza, ponude, potražnje i sl. U ovome radu promatrana je razvijenost zemalja Europske unije upravo na temelju prva tri makroekonomska indikatora: BDP-a, stope inflacije i stope nezaposlenosti.

5.1.1. Visina BDP-a u razdoblju analize

BDP ili bruto domaći proizvod je pokazatelj ukupne vrijednosti dobara i usluga proizvedenih u zemlji tijekom cijele godine i vrlo je važan za gospodarstvo svake zemlje. ([https://www.moj-bankar.hr/Kazalo/B/Bruto-domaći-proizvod-\(BDP\)](https://www.moj-bankar.hr/Kazalo/B/Bruto-domaći-proizvod-(BDP)), 5.9.2020). S obzirom da je izračun BDP-a jednak u cijelome svijetu, omogućuje da se pomoću njega jednostavno uspoređuju zemlje i njihov stupanj razvijenosti, a njegovo kretanje u zemljama Europske unije tijekom razdoblja analize prikazano je grafikonima 1 i 2.

Grafikon 1: Visina BDP-a u zemljama eurozone tijekom razdoblja analize

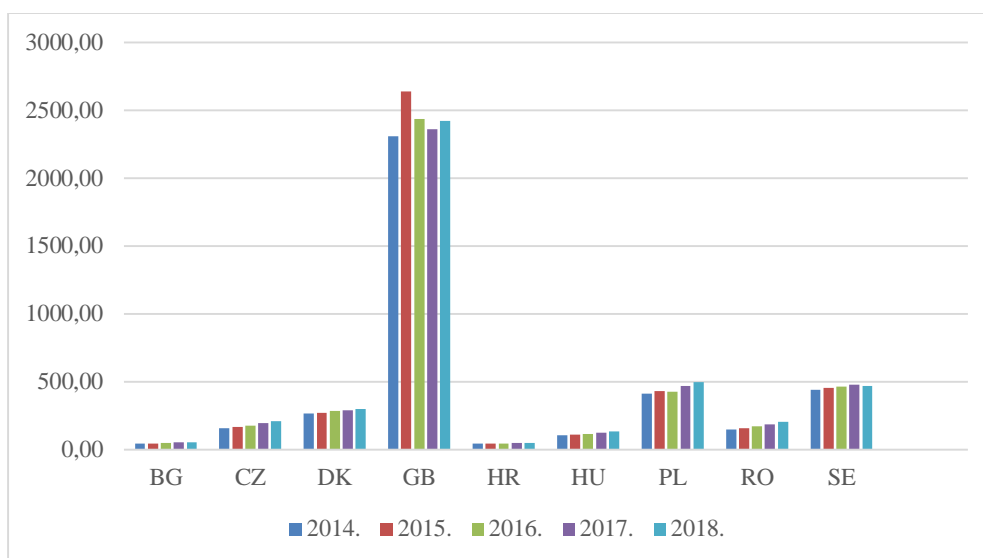

Izvor: prilagodba autorice prema:

<https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=tec00001&language=en>

Promjena rasta BDP-a u zemljama eurozone prikazana je grafikonom 1. Vidljivo je kako se BDP ovih zemalja iz godine u godinu povećavao, s time da se može zaključiti kako velike zemlje poput Njemačke, Francuske i Italije imaju znatno veći BDP od ostalih zemalja. Najmanji BDP među zemljama eurozone imaju Malta, Cipar i Estonija.

Grafikon 2: Visina BDP-a u razdoblju analize zemalja izvan eurozone

Izvor: prilagodba autorice prema:

<https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=tec00001&language=en>

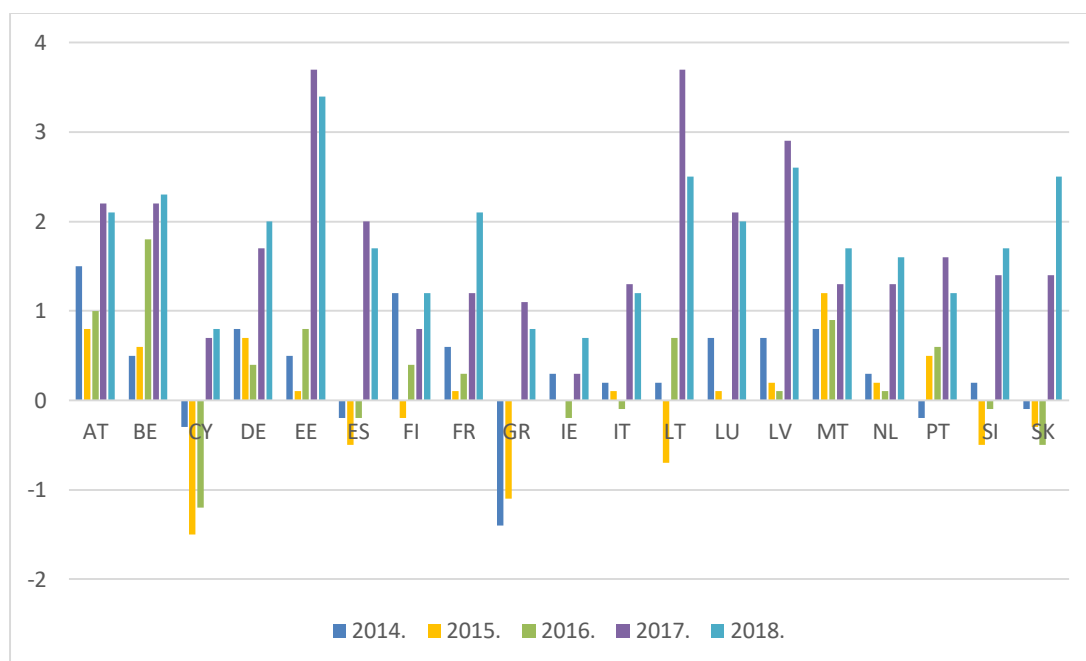
BDP je u većini država rastao iz godine u godinu, osim u Poljskoj gdje je 2016. godine bio nešto niži u odnosu na prethodnu godinu, kao i u Velikoj Britaniji u kojoj je varirao tijekom razdoblja analize. Također se može zamijetiti kako Velika Britanija ima znatno veći BDP nego ostale zemlje koje ne pripadaju eurozoni. Najmanji BDP imaju Bugarska i Hrvatska. (Grafikon 2)

5.1.2. Kretanje stope inflacije u istraživanom razdoblju

Inflacija je jedan od najznačajnijih pojmova u ekonomiji. Predstavlja opće povećanje cijena proizvoda i usluga unutar jednog gospodarskog područja, a ne povećanje cijena pojedinačnih proizvoda. Kako se cijene povećavaju, tako se vrijednost novca smanjuje. Inflacija je zapravo stopa po kojoj su se cijene proizvoda i usluga povećale u određenom vremenskom razdoblju. Zbog takve pojave se smanjuje kupovna moć stanovništva u državi. (<http://www.ekonomskirjecnik.com/definicije/inflacija.html>, 14.8.2020.)

Kretanje stope inflacije u zemljama Europske unije prikazano je pomoću grafikona i mjereno harmoniziranim indeksom potrošačkih cijena.

Grafikon 3: Stopa inflacije u istraživanom razdoblju u zemljama eurozone

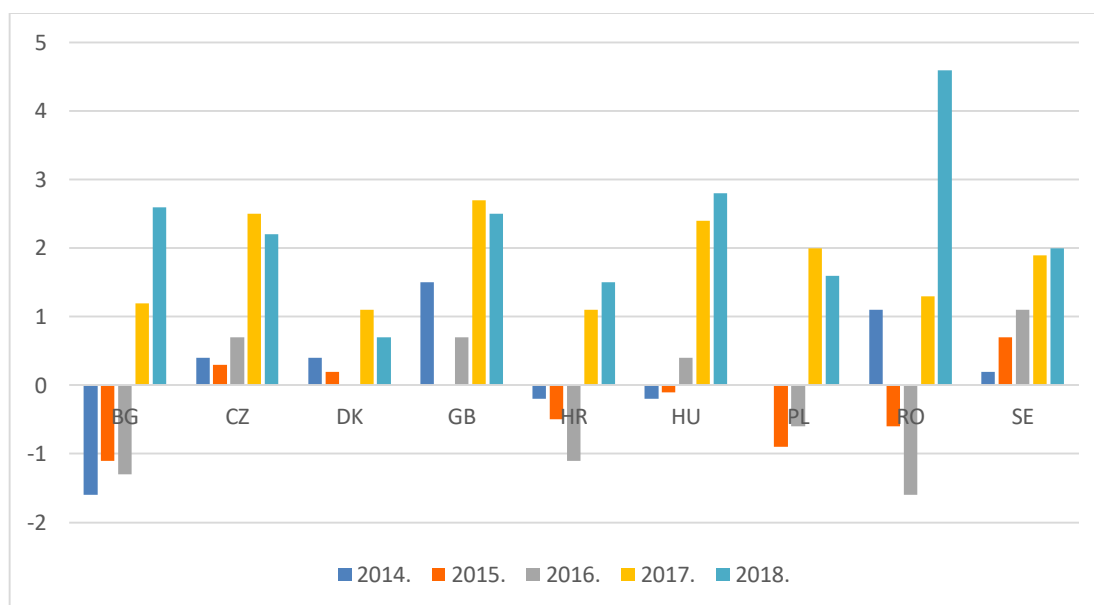

Izvor: prilagodba autorice prema:

<https://www.imf.org/external/datamapper/PCPIPCH@WEO/WEOWORLD/VEN>

Stopa inflacije u 2017. godini značajno je rasla u svim državama eurozone u odnosu na prethodnu godinu. Ovakva pojava rezultat je rasta potrošačkih cijena. Tijekom razdoblja analize najviše stope inflacije bilježile su Estonija i Litva, dok su se pojedine države čak susrele s deflacijom. Vidljivo je kako je u 2018. godini većina zemalja održavala stabilnu inflaciju, oko 2%. (Grafikon 3)

Grafikon 4: Stopa inflacije u istraživanom razdoblju zemalja izvan eurozone

Izvor: prilagodba autorice prema:

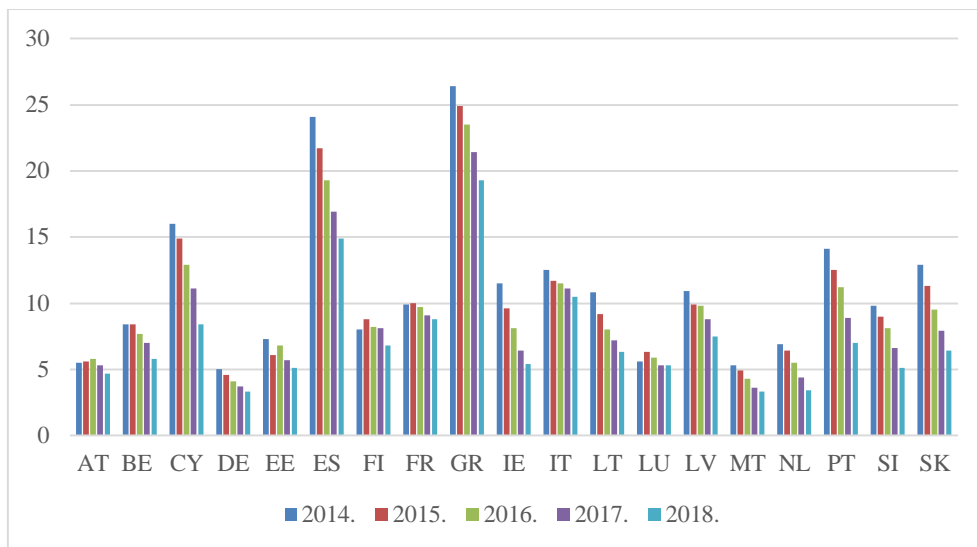
<https://www.imf.org/external/datamapper/PCPIPCH@WEO/WEOWORLD/VEN>

Kao što je vidljivo iz prethodnog grafikona (Grafikon 4), u državama koje ne pripadaju eurozoni stopa inflacije je varirala tijekom istraživanog razdoblja. U 2017. godini zabilježen je porast inflacije u odnosu na prijašnje godine, kao i u ostatku Europske unije. Tijekom 2017. i 2018. godine ove su države održavale inflaciju oko 2 %, osim Rumunjske čija je stopa inflacije 2018. godine iznosila više od 4,5%.

5.1.3. Nezaposlenost u promatranom razdoblju

Stopa nezaposlenosti jedan je od pokazatelja socijalnog i ekonomskog stanja u državi, a može se definirati kao udio nezaposlenog stanovništva u ukupnoj radnoj snazi. Za potrebe ovog završnog rada prikazano je kretanje stope nezaposlenosti za dobnu skupinu od 20 do 64 godine.

Grafikon 5: Kretanje stope nezaposlenosti u promatranom razdoblju u zemljama eurozone

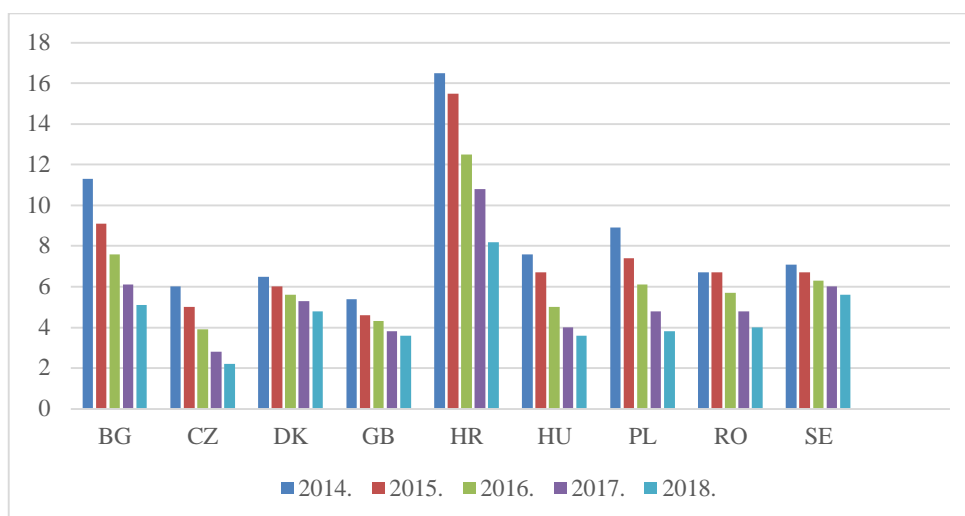

Izvor: prilagodba autorice prema:

https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=tepsr_wc170&language=en

Vidljivo je da se u zemljama eurozone stopa nezaposlenosti svake sljedeće godine smanjivala. Od tog pravila odstupaju Austrija i Estonija koje su 2016. godine zabilježile porast stope nezaposlenosti u odnosu na 2015. godinu, kao i Finska i Luksemburg koji su 2015. godine imali nešto veću stopu nezaposlenosti u odnosu na prethodnu godinu. (Grafikon 5)

Grafikon 6: Kretanje stope nezaposlenosti u promatranom razdoblju u zemljama izvan eurozone

Izvor: prilagodba autorice prema:

https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=tepsr_wc170&language=en

Zemlje koje ne pripadaju eurozoni u razdoblju analize bilježile su kontinuiran pad stope nezaposlenosti. Vidljivo je kako je 2014. godine Hrvatska imala najveću nezaposlenost koju je do 2018. godine uspjela prepoloviti. Najznačajniji pad stope nezaposlenosti ostvarila je Češka koja je 2018. godine smanjila nezaposlenost za više od 63 % u odnosu na 2014. godinu. (Grafikon 6)

5.2. Broj banaka u navedenom razdoblju

Od globalne financijske krize 2008. godine Europska unija bilježi kontinuirano smanjenje broja banaka. Zbog napretka u informatičkoj industriji te digitalizacije bankarskih usluga, nekad široka mreža bankovnih poslovnica danas se sve više smanjuje, a klijenti banaka sve više komuniciraju preko digitalnih kanala. Promjena u njihovom broju prikazana je sljedećom tablicom.

Tablica 1: Broj banaka u zemljama eurozone u promatranom razdoblju

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
AT	707	678	615	572	544
BE	103	99	92	88	88
CY	57	56	54	35	32
DE	1.808	1.774	1.702	1.632	1.584
EE	37	39	38	36	37
ES	226	218	207	206	200
FI	271	281	279	267	257
FR	496	467	445	422	409
GR	40	40	38	38	37
IE	446	416	370	347	327
IT	670	656	611	546	508
LT	89	90	88	83	85
LU	148	143	141	141	135
LV	59	61	57	54	54
MT	27	28	27	25	24
NL	218	209	96	92	93
PT	150	147	145	141	141
SI	24	23	19	18	17
SK	28	27	29	26	27
Σ	5.604	5.452	5.053	4.769	4.599

Izvor: prilagodba autorice prema: <https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2017/01/FF2015-resized.pdf>, <https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2018/07/EBF-Facts-Figures-2016.pdf>, <https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2018/07/EBF-Facts-Figures-2017.pdf>, <https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2018/09/Banking-in-Europe-2018-EBF-Facts-and-Figures.pdf>, <https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2020/01/EBF-Facts-and-Figures-2019-Banking-in-Europe.pdf>

Broj banaka u zemljama eurozone pretežito se smanjivao u razdoblju analize, a razlog tomu leži u spajanjima koja su se dogodila u bankarskom sektoru. Najviše banaka ima Njemačka, a najmanje Slovenija. Najznačajnije smanjenje dogodilo se u Nizozemskoj gdje se broj banaka u 2018. smanjio za nešto više od 57% u odnosu na 2014. godinu. (Tablica 1)

Tablica 2: Broj banaka u promatranom razdoblju u zemljama izvan eurozone

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
BG	28	28	27	27	26
CZ	56	57	56	55	59
DK	119	113	110	100	98
GB	361	362	355	370	390
HR	33	33	32	31	22
HU	189	143	109	60	60
PL	679	670	664	645	647
RO	39	38	37	37	34
SE	159	153	153	156	153
Σ	1.663	1.597	1.543	1.481	1.489

Izvor: prilagodba autorice prema: <https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2017/01/FF2015-resized.pdf>, <https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2018/07/EBF-Facts-Figures-2016.pdf>, <https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2018/07/EBF-Facts-Figures-2017.pdf>, <https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2018/09/Banking-in-Europe-2018-EBF-Facts-and-Figures.pdf>, <https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2020/01/EBF-Facts-and-Figures-2019-Banking-in-Europe.pdf>

U većini zemalja broj banaka je tijekom razdoblja analize kontinuirano padao kao i u ostatku Europske unije. Najviše banaka imaju Poljska i Velika Britanija, a najmanje Bugarska i Hrvatska. Osjetno smanjenje broja poslovnica zabilježila je Mađarska koja je u 2018. imala gotovo 70% manje banaka nego 2014. (Tablica 2)

Tablica 3: Prosječni indeksi porasta/smanjenja broja banaka u Europskoj uniji

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	PROSJEK
AT	↑	↓	↓	↓	↓	↓
BE	↑	↓	↓	↓	0	↓
CY	↑	↓	↓	↓	↓	↓
DE	↑	↓	↓	↓	↓	↓
EE	↑	↑	↓	↓	↑	↑
ES	↑	↓	↓	↓	↓	↓
FI	↑	↑	↓	↓	↓	↓
FR	↑	↓	↓	↓	↓	↓
GR	↑	↓	↓	0	↓	↓
IE	↑	↓	↓	↓	↓	↓
IT	↑	↓	↓	↓	↓	↓
LT	↓	↑	↓	↓	↑	↓
LU	↑	↓	↓	0	↓	↓
LV	↓	↑	↓	↓	0	↓
MT	↓	↑	↓	↓	↓	↓
NL	↑	↓	↓	↓	↑	↓
PT	↑	↓	↓	↓	0	↓
SI	↑	↓	↓	↓	↓	↓
SK	↑	↓	↑	↓	↑	↓
∑EU-19	↑	↓	↓	↓	↓	↓
BG	↑	0	↓	0	↓	↓
CZ	↓	↑	↓	↓	↑	↑
DK	↑	↓	↓	↓	↓	↓
GB	↓	↑	↓	↑	↑	↑
HR	↑	0	↓	↓	↓	↓
HU	↑	↓	↓	↓	0	↓
PL	↑	↓	↓	↓	↑	↓
RO	↑	↓	↓	0	↓	↓
SE	↑	↓	0	↑	↓	↓
∑EU-9	↑	↓	↓	↓	↑	↓

Izvor: prilagodba autorice na temelju tablica 1 i 2 ovoga rada

Tablicom 3 prikazani su prosječni indeksi porasta, odnosno smanjenja broja banaka u Europskoj uniji iskazani pomoću strelica. Strelice okrenute prema gore označavaju povećanje broja banaka u odnosu na prethodnu godinu, strelice okrenute prema dolje prikazuju smanjenje u broju banaka, dok „0“ označava da nema promjene u odnosu na prethodnu godinu. Iz tablice je vidljivo kako su zemlje eurozone u prosjeku bilježile pad broja banaka, kao i zemlje koje ne pripadaju eurozoni.

5.3. Ukupna imovina banaka u analiziranom razdoblju

Ukupna imovina banaka u Europskoj uniji danas prelazi 40 bilijuna eura. Od tog iznosa više od 30 bilijuna eura otpada na imovinu banaka u eurozoni, što je gotovo 3 puta više od ukupnog BDP-a zemalja u eurozoni.

Tablica 4: Ukupna imovina banaka u zemljama eurozone u analiziranom razdoblju (mil.€)

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
AT	879.996	854.229	844.757	813.121	845.380
BE	1.102.000	1.073.500	1.101.976	1.019.898	1.001.881
CY	91.151	91.020	86.551	80.412	69.861
DE	7.802.346	7.665.206	7.792.700	7.710.842	7.775.993
EE	21.455	23.240	24.711	25.432	26.207
ES	2.973.124	2.828.440	2.727.870	2.723.194	2.645.174
FI	579.309	556.050	547.289	451.885	628.492
FR	8.176.956	8.150.044	8.331.735	8.452.768	8.810.390
GR	397.801	386.025	351.826	301.436	292.595
IE	1.079.754	1.086.843	1.075.503	1.052.659	1.101.935
IT	4.022.863	3.920.746	3.924.651	3.716.546	3.669.283
LT	25.487	24.783	27.063	28.553	30.064
LU	962.871	1.002.751	1.056.182	1.037.363	1.077.297
LV	30.855	31.932	29.427	28.311	22.792
MT	56.872	47.349	46.264	48.036	44.435
NL	2.451.308	2.503.867	2.465.249	2.376.684	2.320.609
PT	469.053	450.078	428.141	393.308	390.771
SI	43.557	41.603	40.191	40.447	40.630
SK	64.238	69.104	73.145	77.666	82.005
Σ	31.230.996	30.806.810	30.975.231	30.378.561	30.875.794

Izvor: prilagodba autorice prema: <https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2017/01/FF2015-resized.pdf>, <https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2018/07/EBF-Facts-Figures-2016.pdf>, <https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2018/07/EBF-Facts-Figures-2017.pdf>, <https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2018/09/Banking-in-Europe-2018-EBF-Facts-and-Figures.pdf>, <https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2020/01/EBF-Facts-and-Figures-2019-Banking-in-Europe.pdf>

Tablica pokazuje kako je imovina banaka u eurozoni varirala tijekom promatranog razdoblja. Najveću ukupnu imovinu imaju francuske i njemačke banke, dok najmanju imaju banke u Estoniji i Litvi. (Tablica 4)

Tablica 5: Ukupna imovina banaka u zemljama izvan eurozone u analiziranom razdoblju

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
BG	47.370	48.585	50.867	53.322	57.133
CZ	195.513	206.630	224.114	277.677	286.090
DK	1.082.400	1.024.778	1.063.395	1.070.239	1.056.444
GB	8.997.536	9.355.722	8.884.446	8.995.107	9.035.347
HR	57.793	57.879	58.129	58.397	60.202
HU	113.460	112.408	117.400	121.300	126.053
PL	379.577	394.333	405.835	444.857	461.749
RO	90.492	92.288	94.497	98.683	104.334
SE	1.247.067	1.281.511	1.316.174	1.390.425	1.284.115
Σ	12.211.208	12.574.134	12.214.857	12.510.007	12.471.467

Izvor: prilagodba autorice prema: <https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2017/01/FF2015-resized.pdf>, <https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2018/07/EBF-Facts-Figures-2016.pdf>, <https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2018/07/EBF-Facts-Figures-2017.pdf>, <https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2018/09/Banking-in-Europe-2018-EBF-Facts-and-Figures.pdf>, <https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2020/01/EBF-Facts-and-Figures-2019-Banking-in-Europe.pdf>

Većina zemalja koje ne pripadaju eurozoni tijekom razdoblja analize bilježila kontinuirano povećanje ukupne imovine svojih banaka. Najveću ukupnu imovinu banaka ima Velika Britanija, dok najmanju ukupnu imovinu imaju banke u Bugarskoj i Hrvatskoj. (Tablica 5)

Tablica 6: Prosječni indeksi povećanja/ smanjenja ukupne imovine banaka Europske unije

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	PROSJEK
AT	↑	↓	↓	↓	↑	↓
BE	↑	↓	↑	↓	↓	↓
CY	↑	↓	↓	↓	↓	↓
DE	↑	↓	↑	↓	↑	↓
EE	↓	↑	↑	↑	↑	↑
ES	↑	↓	↓	↓	↓	↓
FI	↑	↓	↓	↓	↑	↓
FR	↑	↓	↑	↑	↑	↑
GR	↑	↓	↓	↓	↓	↓
IE	↓	↑	↓	↓	↑	↓
IT	↑	↓	↑	↓	↓	↓
LT	↑	↓	↑	↑	↑	↑
LU	↓	↑	↑	↓	↑	↑
LV	↓	↑	↓	↓	↓	↓
MT	↑	↓	↓	↑	↓	↓
NL	↓	↑	↓	↓	↓	↓
PT	↑	↓	↓	↓	↓	↓
SI	↑	↓	↓	↑	↑	↓
SK	↓	↑	↑	↑	↑	↑
ΣEU-19	↑	↓	↑	↓	↑	↓
BG	↓	↑	↑	↑	↑	↑
CZ	↓	↑	↑	↑	↑	↑
DK	↑	↓	↑	↑	↓	↓
GB	↓	↑	↓	↑	↑	↑
HR	↓	↑	↑	↑	↑	↑
HU	↑	↓	↑	↑	↑	↑
PL	↓	↑	↑	↑	↑	↑
RO	↓	↑	↑	↑	↑	↑
SE	↓	↑	↑	↑	↓	↑
ΣEU-9	↓	↑	↓	↑	↓	↑

Izvor: prilagodba autorice na temelju tablica 4 i 5 ovoga rada

Prosječni indeksi povećanja i smanjenja ukupne imovine banaka prikazani su tablicom 6. Vidljivo je kako indeksi prikazani strelicama pokazuju da su zemlje eurozone u prosjeku bilježile pad ukupne imovine banaka, a zemlje izvan eurozone rast ukupne imovine banaka.

Tablica 7: Prosječna imovina banaka Europske unije (mil.€)

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
AT	1.245	1.260	1.374	1.422	1.554
BE	10.699	10.843	11.978	11.590	11.385
CY	1.599	1.625	1.603	2.297	2.183
DE	4.315	4.321	4.579	4.725	4.909
EE	580	596	650	706	708
ES	13.155	12.974	13.178	13.219	13.226
FI	2.138	1.979	1.962	1.692	2.445
FR	16.486	17.452	18.723	20.030	21.541
GR	9.945	9.651	9.259	7.933	7.908
IE	2.421	2.613	2.907	3.034	3.370
IT	6.004	5.977	6.423	6.807	7.223
LT	286	275	308	344	354
LU	6.506	7.012	7.491	7.357	7.980
LV	523	523	516	524	422
MT	2.106	1.691	1.713	1.921	1.851
NL	11.245	11.980	25.680	25.834	24.953
PT	3.127	3.062	2.953	2.789	2.771
SI	1.815	1.809	2.115	2.247	2.390
SK	2.294	2.559	2.522	2.987	3.037
PROSJEK EU-19	5.573	5.651	6.130	6.370	6.714
BG	1.692	1.735	1.884	1.975	2.197
CZ	3.491	3.625	4.002	5.049	4.849
DK	9.096	9.069	9.667	10.702	10.780
GB	24.924	25.845	25.027	24.311	23.168
HR	1.751	1.754	1.817	1.884	2.736
HU	600	786	1.077	2.022	2.101
PL	559	589	611	690	714
RO	2.320	2.429	2.554	2.667	3.069
SE	7.843	8.376	8.602	8.913	8.393
PROSJEK EU-9	7.343	7.874	7.916	8.447	8.376
PROSJEK EU-28	5.978	6.154	6.548	6.862	7.120

Izvor: izračun autorice prema: <https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2017/01/FF2015-resized.pdf>, <https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2018/07/EBF-Facts-Figures-2016.pdf>, <https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2018/07/EBF-Facts-Figures-2017.pdf>, <https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2018/09/Banking-in-Europe-2018-EBF-Facts-and-Figures.pdf>, <https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2020/01/EBF-Facts-and-Figures-2019-Banking-in-Europe.pdf>

Kao što je vidljivo iz prethodne tablice (Tablica 7), većina europskih banaka je u razdoblju analize u prosjeku povećavala svoju imovinu.

Tablica 8: Prosječni indeksi povećanja/smanjenja prosječne imovine banaka Europske unije

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	PROSJEK
AT	↓	↑	↑	↑	↑	↑
BE	↓	↑	↑	↓	↓	↑
CY	↓	↑	↓	↑	↓	↑
DE	↓	↑	↑	↑	↑	↑
EE	↓	↑	↑	↑	↑	↑
ES	↑	↓	↑	↑	↑	↓
FI	↑	↓	↓	↑	↑	↓
FR	↓	↑	↑	↑	↑	↑
GR	↑	↓	↓	↓	↓	↓
IE	↓	↑	↑	↑	↑	↑
IT	↑	↓	↑	↑	↑	↑
LT	↑	↓	↑	↑	↑	↑
LU	↓	↑	↑	↓	↑	↑
LV	↓	↑	↓	↑	↓	↓
MT	↑	↓	↑	↑	↓	↓
NL	↓	↑	↑	↑	↓	↑
PT	↑	↓	↓	↓	↓	↓
SI	↑	↓	↑	↑	↑	↑
SK	↑	↑	↓	↑	↑	↑
∑ EU-19	↑	↓	↑	↑	↑	↑
BG	↓	↑	↑	↑	↑	↑
CZ	↓	↑	↑	↑	↓	↑
DK	↑	↓	↑	↑	↑	↑
GB	↓	↑	↓	↓	↓	↓
HR	↓	↑	↑	↑	↑	↑
HU	↓	↑	↑	↑	↑	↑
PL	↓	↑	↑	↑	↑	↑
RO	↓	↑	↑	↑	↑	↑
SE	↓	↑	↑	↑	↓	↑
∑ EU-9	↓	↑	↑	↑	↓	↑
∑ EU-28	↓	↑	↑	↑	↑	↑

Izvor: prilagodba autorice na temelju tablice 7 ovoga rada

Prosječna imovina banaka Europske unije u prosjeku je rasla u državama članicama. (Tablica 8)

5.4. Kretanje broja zaposlenih u bankama tijekom razdoblja analize

Europski bankarski sektor zapošljava mnogo ljudi i danas broji više od 2,5 milijuna radnika. Međutim, europske zemlje bilježe kontinuirano smanjenje broja zaposlenih u ovoj djelatnosti, a razlog takvog trenda leži u ulaganju u suvremene tehnologije i sve većoj digitalizaciji bankarskih usluga, što smanjuje potrebu za zapošljavanjem nove radne snage.

Tablica 9: Broj zaposlenih u bankama zemalja eurozone u promatranom razdoblju

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
AT	74.110	73.315	72.957	71.927	71.798
BE	56.611	55.783	54.728	53.002	51.740
CY	10.956	10.983	10.663	10.632	8.946
DE	647.300	646.400	628.121	619.059	564.935
EE	4.860	4.979	4.924	4.920	5.317
ES	201.643	196.553	186982	183.016	179.055
FI	22.019	21.806	21.965	20.999	20.796
FR	411.012	407.645	402.010	404.001	408.941
GR	45.654	46.086	42.628	41.707	39.382
IE	28.871	27.091	26.811	26.891	27.940
IT	299.684	298.575	295.305	281.865	274.056
LT	8.952	8.434	8.643	8.922	9.165
LU	25.816	25.980	26.062	26.149	26.317
LV	9.374	9.401	8.803	8.492	7.345
MT	4.427	4.583	4.752	4.924	5.044
NL	94.000	90.137	85.803	75.215	72.199
PT	53.888	52.496	46.584	46.238	50.819
SI	10.682	10.444	10.055	9.844	9.683
SK	18.656	18.900	19.788	18.879	19.539
Σ	2.028.515	2.009.591	1.957.584	1.916.682	1.853.017

Izvor: prilagodba autorice prema: <https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2017/01/FF2015-resized.pdf>, <https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2018/07/EBF-Facts-Figures-2016.pdf>, <https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2018/07/EBF-Facts-Figures-2017.pdf>, <https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2018/09/Banking-in-Europe-2018-EBF-Facts-and-Figures.pdf>, <https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2020/01/EBF-Facts-and-Figures-2019-Banking-in-Europe.pdf>

Kako pokazuje prethodna tablica, ukupni broj zaposlenih u bankama eurozone kontinuirano je pao u promatranom razdoblju. Najviše zaposlenih ima u njemačkim i francuskim bankama, a najmanje u bankama Estonije i Malte. (Tablica 9)

Tablica 10: Broj zaposlenih u bankama zemalja izvan eurozone u promatranom razdoblju

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
BG	31.715	30.657	30.352	30.070	29.991
CZ	40.334	40.672	41.202	41.566	40.244
DK	37.201	40.748	41.123	42.240	41.737
GB	402.561	398.253	387.577	353.299	370.083
HR	21.190	20.914	20.607	20.434	20.028
HU	39.456	38.205	37.767	38.877	39.434
PL	175.972	175.151	173.043	168.800	166.011
RO	57.732	55.928	55.396	55.044	53.737
SE	54.644	53.987	55.260	70.877	52.255
Σ	860.805	854.515	842.327	821.207	813.520

Izvor: prilagodba autorice prema: <https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2017/01/FF2015-resized.pdf>, <https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2018/07/EBF-Facts-Figures-2016.pdf>, <https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2018/07/EBF-Facts-Figures-2017.pdf>, <https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2018/09/Banking-in-Europe-2018-EBF-Facts-and-Figures.pdf>, <https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2020/01/EBF-Facts-and-Figures-2019-Banking-in-Europe.pdf>

Iz prethodne tablice vidljivo je kako je trend pada broja zaposlenih u bankama zabilježen i u ostalim zemljama Europske unije. Najviše je zaposlenih u bankama Velike Britanije, a najmanje u bugarskim i hrvatskim bankama. (Tablica 10)

Tablica 11: Prosječni indeksi povećanja/smanjenja broja zaposlenih u bankama Europske unije

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	PROSJEK
AT	↑	↓	↓	↓	↓	↓
BE	↑	↓	↓	↓	↓	↓
CY	↓	↑	↓	↓	↓	↓
DE	↑	↓	↓	↓	↓	↓
EE	↓	↑	↓	↓	↑	↑
ES	↑	↓	↓	↓	↓	↓
FI	↑	↓	↑	↓	↓	↓
FR	↑	↓	↓	↑	↑	↓
GR	↓	↑	↓	↓	↓	↓
IE	↑	↓	↓	↑	↑	↓
IT	↑	↓	↓	↓	↓	↓
LT	↑	↓	↑	↑	↑	↓
LU	↓	↑	↑	↑	↑	↑
LV	↓	↑	↓	↓	↓	↓
MT	♦	↑	↑	↑	↑	↑
NL	↑	↓	↓	↓	↓	↓
PT	↑	↓	↓	↓	↑	↓
SI	↑	↓	↓	↓	↓	↓
SK	♦	↑	↑	↓	↑	↑
∑EU-19	↑	↓	↓	↓	↓	↓
BG	↑	↓	↓	↓	↓	↓
CZ	↓	↑	↑	↑	↓	↑
DK	♦	↑	↑	↑	↓	↑
GB	↑	↓	↓	↓	↑	↓
HR	↑	↓	↓	↓	↓	↓
HU	↑	↓	↓	↑	↑	↓
PL	↑	↓	↓	↓	↓	↓
RO	↑	↓	↓	↓	↓	↓
SE	↑	↓	↑	↑	↓	↑
∑EU-9	↑	↓	↓	↓	↓	↓

Izvor: prilagodba autorice na temelju tablice 10 ovoga rada

U razdoblju analize članice Europske unije u prosjeku su smanjivale broj bankarskog osoblja. (Tablica 11)

Tablica 12: Prosječni broj zaposlenih u bankama Europske unije

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
AT	105	108	119	126	132
BE	550	563	595	602	588
CY	192	196	197	304	280
DE	358	364	369	379	357
EE	131	128	130	137	144
ES	892	902	903	888	895
FI	81	78	79	79	81
FR	829	873	903	957	1.000
GR	1.141	1.152	1.122	1.098	1.064
IE	65	65	72	77	85
IT	447	455	483	516	539
LT	101	94	98	107	108
LU	174	182	185	185	195
LV	159	154	154	157	136
MT	164	164	176	197	210
NL	431	431	894	818	776
PT	359	357	321	328	360
SI	445	454	529	547	570
SK	666	700	682	726	724
PROSJEK EU-19	362	369	387	402	403
BG	1.133	1.095	1.124	1.114	1.154
CZ	720	714	736	756	682
DK	313	361	374	422	426
GB	1.115	1.100	1.092	955	949
HR	642	634	644	659	910
HU	209	267	346	648	657
PL	259	261	261	262	257
RO	1.480	1.472	1.497	1.488	1.581
SE	344	353	361	454	342
PROSJEK EU-9	518	535	546	554	546
PROSJEK EU-28	398	406	424	438	438

Izvor: izračun autorice prema: <https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2017/01/FF2015-resized.pdf>,
<https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2018/07/EBF-Facts-Figures-2016.pdf>, <https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2018/07/EBF-Facts-Figures-2017.pdf>, <https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2018/09/Banking-in-Europe-2018-EBF-Facts-and-Figures.pdf>,
<https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2020/01/EBF-Facts-and-Figures-2019-Banking-in-Europe.pdf>

Iz tablice 12 vidljivo je kako se prosječni broj zaposlenih u europskim bankama kontinuirano povećavao.

Tablica 13: Prosječni indeksi povećanja/smanjenja prosječnog broja zaposlenih u bankama Europske unije

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	PROSJEK
AT	↓	↑	↑	↑	↑	↑
BE	↓	↑	↑	↑	↓	↑
CY	↓	↑	↑	↑	↓	↑
DE	↓	↑	↑	↑	↓	↑
EE	↑	↓	↑	↑	↑	↑
ES	↓	↑	↑	↓	↓	↑
FI	↑	↓	↑	↑	↑	↓
FR	↓	↑	↑	↑	↑	↑
GR	↓	↑	↓	↓	↓	↓
IE	↓	0	↑	↑	↑	↑
IT	↑	↓	↑	↑	↑	↑
LT	↑	↓	↑	↑	↑	↑
LU	↓	↑	↑	0	↑	↑
LV	↑	↓	0	↑	↓	↓
MT	↑	0	↑	↑	↑	↑
NL	↑	0	↑	↓	↓	↑
PT	↑	↓	↓	↑	↑	↓
SI	↓	↑	↑	↑	↑	↑
SK	↓	↑	↓	↑	↓	↑
EU-19	↓	↑	↑	↑	↑	↑
BG	↑	↓	↑	↓	↑	↓
CZ	↑	↓	↑	↑	↓	↑
DK	↓	↑	↑	↑	↑	↑
GB	↑	↓	↓	↓	↓	↓
HR	↑	↓	↑	↑	↑	↑
HU	↓	↑	↑	↑	↑	↑
PL	↓	↑	0	↑	↓	↑
RO	↑	↓	↑	↓	↑	↑
SE	↓	↑	↑	↑	↓	↑
EU-9	↓	↑	↑	↑	↓	↑
EU-28	↓	↑	↑	↑	0	↑

Izvor: prilagodba autorice na temelju tablice 12 ovoga rada

Kako pokazuju indeksi u tablici 13, države članice Europske unije u prosjeku su povećavale broj zaposlenika u svojim bankama.

6. ZAKLJUČAK

U završnom radu Razvijenost bankarskog sektora zemalja članica Europske unije upoznali smo se s pojmom, ulogom i značajem bankarstva u današnjem vremenu. Pojava bankarske djelatnosti ima dugu tradiciju, a do današnjeg je dana vidljiv njezin napredak i raširenost. Banke na financijskom tržištu obavljaju različite poslove, ali svakako je najznačajniji njihov posao posredovanje između financijski suficitarnih i financijski deficitarnih subjekata. U svom poslovanju susreću se s brojnim rizicima, među kojima je najvažniji rizik likvidnosti, kojim ako se ne upravlja pravilno može banku odvesti u propast preko noći. Među važnijim zadacima banaka, odnosno središnjih banaka jest provođenje monetarne politike i održavanje niske i stabilne inflacije, što je preduvjet za održiv gospodarski rast. Razvijenost država članica Europske unije i njihovih bankarskih sektora analizirana je u petom poglavlju. Iz prikazanih grafikona vidljivo je kako je većina zemalja bilježila kontinuirani rast BDP-a tijekom promatranog razdoblja. Broj banaka i broj zaposlenih u bankama se pretežito smanjivao u cijeloj Europskoj uniji zbog sve veće upotrebe Internet bankarstva od strane klijenata te spajanja banaka. Što se tiče ukupne imovine banaka, u zemljama izvan eurozone je ona kontinuirano rasla prateći kretanje BDP-a, dok je u zemljama eurozone ukupna imovina varirala i nije uvijek pratila trend rasta BDP-a. Međutim, nijedna od posljednje navedenih država nije bilježila značajniji pad ukupne imovine banaka. I dalje zemlje koje pripadaju eurozoni imaju gotovo tri puta veću ukupnu aktivu banaka u odnosu na ukupni BDP u eurozoni. Najveći BDP u Uniji imaju Njemačka, Velika Britanija i Francuska. To su ujedno i zemlje čije banke imaju najveću ukupnu imovinu. S druge strane, države koje ostvaruju najmanji BDP u Europskoj uniji jesu Malta, Cipar i Estonija, te su njihove banke među najmanjima po veličini ukupne imovine. Stoga se hipoteza: „Postoji povezanost između razvijenosti zemalja mjerene BDP-om i razvijenosti bankarskog sektora mjerene ukupnom imovinom banaka“ prihvaća.

POPIS LITERATURE

KNJIGE

- Božina, L. (2008). *Novac i bankarstvo*. Pula. Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Odjel za ekonomiju i turizam „Dr. Mijo Mirković“.
- Gregurek, M.; Vidaković, N. (2011). *Bankarsko poslovanje*. Zagreb. RRiF plus d.o.o. za nakladništvo i usluge.
- Greuning, H., Brajović Bratanović, S. (2006). *Analiza i upravljanje bankovnim rizicima: pristupi za ocjenu organizacije upravljanja rizicima i izloženosti financijsko riziku drugo izdanje*. Zagreb. Mate.
- Katunarić, A. (1988). *Banka – principi i praksa bankarskog poslovanja 4. izmijenjeno i dopunjeno izdanje*. Zagreb: Centar za informacije i publicitet.
- Srb, V.; Matić, B. (2003). *Bankarsko poslovanje*. Osijek. Ekonomski fakultet u Osijeku.

ČLANCI

- Rončević, A. (2006). Nove usluge bankarskog sektora: razvitak samoposlužnoga bankarstva u Hrvatskoj. Pregledni rad [Online]. Raspoloživo na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=12965. [pristupljeno: 14.7.2020].
- Živko, I. (2006). Kamatni rizik u bankarstvu – izvori i učinci. Prethodno priopćenje [Online]. Raspoloživo na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=16369. [pristupljeno: 5. kolovoza 2020].

INTERNETSKI IZVORI

- Državni zavod za statistiku. Smanjenje broja banaka. https://www.dzs.hr/european_economy/bloc-3d.html?lang=hr. [pristupljeno: 7. kolovoza 2020].

- EBF. Facts and Figures 2015.
<https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2017/01/FF2015-resized.pdf>. [pristupljeno: 17. srpnja 2020].
- EBF. Facts and Figures 2016.
<https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2018/07/EBF-Facts-Figures-2016.pdf>. [pristupljeno: 17. srpnja 2020].
- EBF. Facts and Figures 2017.
<https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2018/07/EBF-Facts-Figures-2017.pdf>. [pristupljeno: 17. srpnja 2020].
- EBF. Facts and Figures 2018.
<https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2018/09/Banking-in-Europe-2018-EBF-Facts-and-Figures.pdf>. [pristupljeno: 17. srpnja 2020].
- EBF. Facts and Figures 2019.
<https://www.ebf.eu/wp-content/uploads/2020/01/EBF-Facts-and-Figures-2019-Banking-in-Europe.pdf>. [pristupljeno: 17. srpnja 2020].
- Ekonomski lab. Rizik likvidnosti u bankama: osnovni pojmovi i pregled izazova.
<https://arhivalitika.hr/blog/rizik-likvidnosti-u-bankama-osnovni-pojmovi-i-pregled-izazova/>. [pristupljeno: 6. kolovoza 2020].
- Ekonomski rječnik. Inflacija.
<http://www.ekonomskirjecnik.com/definicije/inflacija.html>. [pristupljeno: 14. kolovoza 2020].
- Europska središnja banka. Stabilnost cijena.
<https://www.ecb.europa.eu/explainers/tell-me-more/html/stableprices.hr.html>. [pristupljeno: 6. kolovoza 2020].
- Eurostat. BDP.
<https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=tec00001&language=en>. [pristupljeno: 17. srpnja 2020].
- Eurostat. Nezaposlenost.
https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=tepsr_wc170. [pristupljeno: 17. srpnja 2020].
- HNB. Rizici.
<https://www.hnb.hr/temeljne-funkcije/medunarodne-pricuve/rizici>. [pristupljeno: 5. kolovoza 2020].

- HNB. Valutni rizik.
<https://www.hnb.hr/-/sto-je-valutni-rizik->. [pristupljeno: 5. kolovoza 2020].
- Informativni članci o Europskoj uniji. Europska monetarna politika.
<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hr/sheet/86/europska-monetarna-politika>. [pristupljeno: 26. srpnja 2020].
- Međunarodni monetarni fond. Inflacija.
<https://www.imf.org/external/datamapper/PCPIPCH@WEO/WEOWORLD/VEN>. [pristupljeno: 14. kolovoza 2020].
- Moj-bankar. BDP.
[https://www.moj-bankar.hr/Kazalo/B/Bruto-domaći-proizvod-\(BDP\)](https://www.moj-bankar.hr/Kazalo/B/Bruto-domaći-proizvod-(BDP)) [pristupljeno: 5. rujna 2020].
- Monetarna politika. Leksikografski zavod Miroslav Krleža.
<https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=68229>. [pristupljeno: 5. rujna 2020].
- Novčarstvo. Leksikon Marina Držića.
<https://leksikon.muzej-marindrzic.eu/novcarstvo/>. [pristupljeno: 8. srpnja 2020].
- Poslovni dnevnik. Broj zaposlenih u bankama.
<https://www.poslovni.hr/trzista/nestat-ce-30-radnih-mjesta-u-bankama-310992>. [pristupljeno: 8. kolovoza 2020].
- Poslovni dnevnik. Imovina banaka eurozone.
<https://www.poslovni.hr/trzista/imovina-banaka-eurozone-tri-puta-veca-od-bdp-a-svih-17-clanica-255976>. [pristupljeno: 8. kolovoza 2020].
- Tematski informativni članak o europskom semestru. Bankarski sektor i financijska stabilnost.
https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/european-semester_thematic-factsheet_banking-sector-financial-stability_hr.pdf. [pristupljeno: 17. kolovoza 2020].
- Ugovor o funkcioniranju Europske unije.
https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:9e8d52e1-2c70-11e6-b497-01aa75ed71a1.0011.01/DOC_3&format=PDF. [pristupljeno: 26. srpnja 2020].

POPIS TABLICA

Tablica 1: Broj banaka u zemljama eurozone u promatranom razdoblju.....	21
Tablica 2: Broj banaka u promatranom razdoblju u zemljama izvan eurozone.....	22
Tablica 3: Prosječni indeksi porasta/smanjenja broja banaka u Europskoj uniji.....	23
Tablica 4: Ukupna imovina banaka u zemljama eurozone u analiziranom razdoblju.....	24
Tablica 5: Ukupna imovina banaka u zemljama izvan eurozone u analiziranom razdoblju....	25
Tablica 6: Prosječni indeksi smanjenja/povećanja ukupne imovine banaka Europske unije....	26
Tablica 7: Prosječna imovina banaka Europske unije (mil. €).....	27
Tablica 8: Prosječni indeksi povećanja/smanjenja prosječne imovine banaka Europske unije.	28
Tablica 9: Broj zaposlenih u bankama zemalja eurozone u promatranom razdoblju.....	29
Tablica 10: Broj zaposlenih u bankama zemalja izvan eurozone u promatranom razdoblju.....	30
Tablica 11: Prosječni indeksi povećanja/smanjenja broja zaposlenih u bankama Europske unije.....	31
Tablica 12 : Prosječni broj zaposlenih u bankama Europske unije.....	32
Tablica 13: Prosječni indeksi povećanja/smanjenja prosječnog broja zaposlenih u bankama Europske unije.....	33

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1: Visina BDP-a u zemljama eurozone tijekom razdoblja analize.....	15
Grafikon 2: Visina BDP-a u razdoblju analize zemalja izvan eurozone.....	16
Grafikon 3: Stopa inflacije u istraživanom razdoblju u zemljama eurozone.....	17
Grafikon 4: Stopa inflacije u istraživanom razdoblju zemalja izvan eurozone.....	18
Grafikon 5: Kretanje stope nezaposlenosti u promatranom razdoblju u zemljama eurozone.	19
Grafikon 6: Kretanje stope nezaposlenosti u promatranom razdoblju u zemljama izvan eurozone.....	20